מערך שיעור

שם המערך: "קום התהלך בארץ" – סיור בין שכונות ירושלים

עוגני השיעור

שכבת גיל: כיתה ו'.

ציר מוביל: ארץ ציון וירושלים בליבה– סיור בין שכונות ירושלים.

רעיון מרכזי: הכרת תהליך היציאה מהחומות והתפתחות ירושלים דרך מראה עיניים וחיבור להיסטוריה המקומית.

נושא: היכרות שכונות ירושלים ושכונותיה: עיר דוד, כפר השילוח, משכנות שאננים, נחלאות ורמת רחל – דרך סיור וירטואלי.

מיומנויות: צפייה ביקורתית, אוריינות חזותית (ניתוח תמונות), השוואה בין עבר להווה.

ערכים: זהות, שותפות ושייכות.

בין-תחומיות: היסטוריה, גאוגרפיה, אומנות.

מערך השיעור

פתיחה

מטרה :לעורר סקרנות וחיבור אישי למשמעות הפסוק ולמקומות בארץ.

מה עושים?

שואלים:

"מה מעורר בכם הפסוק: "קום התהלך בארץ?

האם אתם יודעים על מי היא נאמר?

איך הפסוק הזה מתחבר אליכם היום?

היכן אתם אוהבים לטייל בארץ?

מה צריך?

לוח, טוש.

מצגת מלווה שיעור

למידה פעילה

מטרה: חשיפה לשכונות מרכזיות בירושלים והבנת הקשר שלהן לסיפור הלאומי

מה עושים?

1.צופים בסרטונים: ירושלים של מלמעלה - צופים בסרטון על פי חלוקה לשכונות.

מהתחלה ועד דקה 1:30 מהסרטון

10:50-12:00

20:40-22:50

24:50-27:00

הסוף-45:20.

2. צפייה נוספת סיפור נחלאות

כפר השילוח עד דקה 1:20

3. שואלים:

מדוע בחרו היהודים להתגורר מחוץ לחומות? אילו ערכים זה מבטא?

כיצד השכונות שראינו משקפות את הסיפור הלאומי שלנו ?

איזו שכונה הכי ריגשה אותך – ולמה?

4. עבודה קבוצתית:

חלוקה ל-5 קבוצות. כל קבוצה מקבלת תמונות משכונה מסוימת (נספחים).

התלמידים מתאימים מידע מהסרטון לתמונות, מסכמים, ומציגים את ממצאי הקבוצה.

מה צריך?

מסך כיתה.

נספחים 1-2.

עיבוד וסיכום

מטרה: לחבר בין התלמידים למרחב הארצישראלי והירושלמי – ברמה הרגשית והזהותית.

מה עושים?

שואלים:

מה למדתם על השכונות בירושלים שלא ידעתם קודם?

כיצד הסיור הווירטואלי חיזק אצלכם תחושת שייכות לעיר?

באיזו שכונה הייתם רוצים לבקר – ולמה?

מה צריך?

להמשך המסע

- העמקה על אחת השבונות שהביתה התחברה אליה במיוחד.

- כתיבת סיפורים אישיים או משפחתיים על הקשר לירושלים.

- שיחה עם סבים/סבתות על חוויות ירושלמיות מהעבר.

מצגת מלווה שיעור

צידה לדרך (נספחים)

נספח 1.

שם: _____ תאריך: _____

שם השכונה: _____

מה למדנו על השכונה מהסרטון?

(ציין מיקום, זמן הקמה, אופי האוכלוסייה, מאפיינים ייחודיים)

_____

_____

אילו ערכים באים לידי ביטוי בשכונה?

(סמן לפחות שניים והסבר בקצרה)

☐ חלוציות ☐ שייכות ☐ עצמאות ☐ ציונות ☐ אומץ ☐ מסורת

הסבר/דוגמה:

_____

_____

מדוע לדעתך בחרו אנשים לצאת מהחומות ולהקים שכונות חדשות?

_____

השכונה שהייתי רוצה לטייל בה..ולמה

_____.

_____

הסיור בירושלים גרם לי להרגיש

ש..._____

נספח 2:

שכונות ירושלים

מסע מרתק בין הסמטאות והסיפורים של עיר הבירה

עיר דוד: המקום בו הכל התחיל

- **היסטוריה:** כאן הקים דוד המלך את בירתו לפני כ-3,000 שנה.
- **ארכאולוגיה:** חפירות חושפות ארמונות, חומות וחותמות מימי התנ"ך.
- **מים:** "נקבת חזקיהו" היא מפעל מים אדיר שנחצב בסלע כדי להגן על העיר.
- **חוויה:** היום זהו גן לאומי מרתק בו ניתן לצעוד בתוך המנהרות העתיקות.

ימין משה ומשכנות שאננים

היציאה מהחומות (1860)

זוהי השכונה היהודית הראשונה שנבנתה מחוץ לחומות העיר העתיקה. משה מונטפיורי הקים אותה כדי לאפשר ליהודים לחיות בתנאים טובים יותר. טחנת הרוח המפורסמת נבנתה כדי לספק לתושבים עבודה וקמח.

נחלאות: קסם של סמטאות וחצרות

- **בתי חצר:** הבתים בנויים סביב חצר משותפת שבה היו מתכבסים ומשחקים יחד.
- **קהילות:** מעל 30 שכונות קטנות המרכיבות פסיפס של עדות (פרסים, חלבים, כורדים ועוד)
- **בתי כנסת:** עשרות בתי כנסת קטנים ומיוחדים חבויים בין הסמטאות.
- **שכנות לשוק:** השכונה צמודה לשוק מחנה יהודה התוסס.

כפר השילוח

סיפורם של עולי תימן

בשנת 1884 הגיעו עולים מתימן והתיישבו בסילוואן. בתחילה גרו במערות, אך בעזרת נדיבים נבנו להם בתי אבן. הם חיו בשכנות טובה עם הערבים באזור במשך עשרות שנים.

קיבוץ רמת רחל

קיבוץ בתוך העיר

הוקם בשנת 1926 על ידי חברי "גדוד העבודה". בגלל מיקומו האסטרטגי בדרום העיר, הוא שימש כעמדת הגנה חשובה בקרבות מלחמת השחרור.

כיום הקיבוץ הוא מרכז תיירותי עם מלון מצליח וגן ארכיאולוגי מרשים הכולל שרידי מצודה מימי בית ראשון.

הידעתם?

32

שכונות קטנות בנחלאות

פסיפס אנושי

כל שכונה קטנה בתוך נחלאות הוקמה על ידי קבוצה אחרת של אנשים, וזה מה שהופך את האזור למגוון ומלא בסיפורים שונים ומשונים מכל קצוות תבל.

התפשטות ירושלים: מסע בזמן מחוץ לחומות
1000 לפנה"ס: עיר דוד -
המקום בו הכל התחיל
כאן הקים דוד המלך
את בירתו לפני כי
-3,000 שנה.
1860: משכנות שאננים -
היציאה מהחומות
השכונה היהודית הראשונה שהוקמה
מחוץ לחומות העיר העתיקה.
1884: כפר השילוח -
סיפורם של עולי תימן
עולים מתימן שהגיעו והתיישבו
באזור, וייסדו קהילה ייחודית.
נחלאות: קסם של
סמטאות וחצרות
פסיפס של 32 שכונות קטנות
שהוקמו על ידי קבוצות שונות.
1926: קיבוץ רמת רחל -
הקיבוץ בתוך העיר
הוקם על ידי חברי "גדוד
העבודה" במיקום
אסטרטגי להגנת העיר.

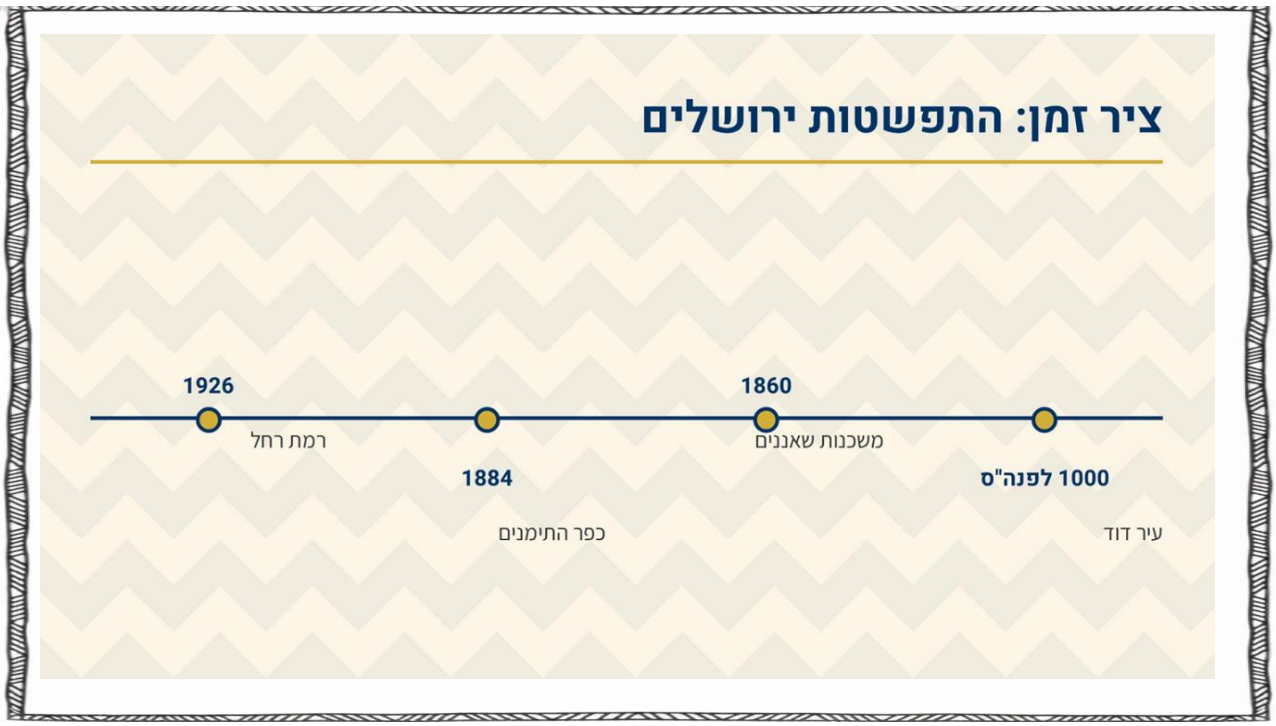
ציר זמן: התפשטות ירושלים
1926
רמת רחל
1884
כפר התימנים
1860
משכנות שאננים
1000 לפנה"ס
עיר דוד